

Catalunya Artística

ANY II.—BARCELONA, 12 SETEMBRE 1901.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

MP

Núm. 66.

15 céntims.

ENRICH MORERA

Gent notable de Catalunya

ENRICH MORERA

Es jove, ben jove y ja ha arribat molt amunt. Ab sa escola, un xich dura per alguns, empró escayenta pe'ls progressistas del Art, en Morera s'ha fet un lloch ben envejable. L'estre musical el domina, y esclau sempre de sas inspiracions, ha lograt escriurer partituras verament dignas de lloansa; ho evidencian, sense deixar lloch á dubtes, un sens fi de composicions soltas hont l'harmonia s'hi troba á devassalls, y per si aquestas no bastessin, no hi há com sentir las exhortacions musicals que té posadas en el *Jesús de Nazareth*, *Las Monjas de Sant-Aymán*, d'en Guimerá, y *L'alegría que passa*, d'en Rusiñol.

Además de bon compositor, en Morera es un director notable; sa batuta imprimeix la fermesa que partituras de gran volada necessitan, y també dirigint masses chorals ha lograt perfeccionar elements solts que sense un talent director no haurian eixit may á la superficie del Art.

No cal oblidar la part activa que prengué en Morera en la constitució y funcionament del «Teatre Liric Catalá» l'hivern passat, escrivint música á infinitat d'obras, que si bé no lograren écsits sorollosos fou degut á innombrables circumstancies que res tenian que veure ab la part musical, sinó al aprenentatge que sos organitzadors cursavan allavoras. Mes l'any que vé, els aprenents, esdevinguts fadrins y mestres, se llessarán al mon artistich ab una volada robusta, y per cuan aixó sia, en Morera abocarà totas las provisions de pantágramas escrits que actualment sa inspiració li dicta, enlluernant tal vegada al públich ab una obra que fassi época.

11 de Setembre de 1714

Era ahir. Ahir cumpliren 187 anys desde la perdua de las llibertats de Catalunya per la entrada de las tropas de Felip V á Barcelona.

Sapiguda es la lluyta desesperada que sostingueren els barcelonins, resistint durant tretze

mesos el seti que posaren á la ciutat els exércits aliats al manament del duch de Pópuli, primer, y després á las ordres del duch de Berwich.

Y tot pera abátrer la superbia d'un grapat de ciutadans, entre ells l'heroych capdill, el Conseller en Cap Rafel de Casanova, que al revés dels consellers sense cap, d'ara, pujava á las murallas á donar son pit á las balas enemigas.

Per fi Barcelona, després de tanllarch seti, comensá á flaquejar, y es que se sentia aclaparada per la fam y las terribles malalties que's desenrotllavan y's propagavan pe'ls arrabals més populosos de la ciutat, y en el mati del 11 de Setembre entraren per sorpresa las tropas aliadas de Castella y de Fransa, que no foren rebutxadas á temps per no haver sentit els defensors d'aquells baluards el toch de Somatent que llessava la campana «Honorata».

El brau Casanova caygué ferit defensant el muralló de Sant Pere de las Puellas, abessant-se á la gloriosa bandera de Santa Eularia.

Vensuda Barcelona després de sa inconcebible resistencia, que'ls historiayres imparcials han calificat de verament heroyca, Felip V maná cremar per má del butxi els furs que altres monarcas de més enlayrada sabiesa havian otorgat en tot temps á Catalunya. Felip V, donchs, vencedor gracias á sa aliansa ab els francesos sos compatriotas, prepará tota mena de vexacions pera la nostra terra. Aboli las gramallas dels nostres consellers, confiscá bens, maná fòndrer la «Honorata» pera ferne canons, maná lligar ab cadenas á la taula dels pagesos la ganyeta, com á símbol d'esclavitut; y prenent exemple de son *amo* y *senyor*, la xurma de sos exércits, un abigarrat conjunt de repulsius mercenaris allistats per esperit aventurer, ocuparen, profanantlo, el Consell de Cent, tabernacle dels catalans, y fins se conta que un rabiós partidari d'aquell rey, pera fer gala de sa *agudesa*, feu pintar un *número 100* en tots els llochs excusats ab l'intenció de escarnir á nostre Consell que s'havia atrevit á resistirse á *son rey*.

Jo no sé que hi haurá de vritat sobre aquest sopósit. Empró si pogués esbrinarsen la certesa, valdria la pena d'empéndrer una campanya pera que's desterrés aquesta costum de pintar el *número 100* á las comunas, sempre y cuan resultés vritat que's feu en aquella época ab la intenció de insultar al valent y sabi Consell de Cent de Barcelona.

PERE D'ARBUÉS.

Vells y joves

D'un cuant temps ensà, una tirania censurable s'exerceix sobre'l jovent de Catalunya per part d'un element, que per sa tan sabuda experiencia, deuria ésser el primer en véurer ab goig qu'aquell manifestés obertament el seu criteri.

No han sigut prou els desenganys qu'han rebut dels *petardistas politichs*, qu'encara avuy s'empenyan en que'l jovent segueixi pe'ls viarans en qu'ells s'han perdut. Jo us aconsello que no tractéu de posarvos devant d'aquets joves, qu'ab tot y la seva inexperiencia senten un gran amor per nostra causa, qu'es la de tot bon catalá; la joventut porta molta forsa y us enrotllaria.

Si la mesquinesa de vostres ideals no us permet apassionarvos per tan noble y justa causa, deixéu que'ls joves lluytin ab energia per ella; si aquest amor l'heu sentit y us sentiú febles per defensarlo, retireuvos á vostras llars y ploreu com á donas lo que com homes no vareu saber defensar avans.

Nosaltres no us volém cap mal; sols desitjém que no'ns entorpiu el pas. Deixéu, si vostres fills se senten catalans, qu'ho manifestin, puig que d'ells la patria n'está necessitada. Del esfors de tots els joves vindrá'l deslliurament. No'ls interresséu tan sols per materials riquesas, que l'esperit requereix també aliments pera nodrirse.

Si pe'l contrari tractéu d'ofegar els sentiments de patria y llibertat qu'en ells se despertin, prepareuvos, que tart ó d'hora us llensarán en cara vostre engany.

Vosaltres, joves que sentiú el dols escalf d'amor patri, veniu ab nosaltres ab el cap alt, puig que defenséu la causa més noble, santa y dignificadora; veniu á engroixir nostras filas, que vostra vivificadora alenada li darà nova empena.

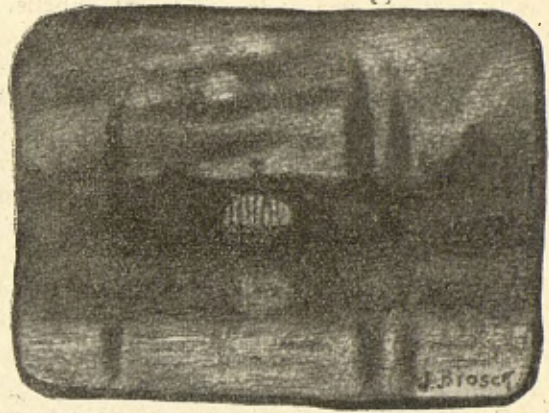
No perdéu el temps en convéncer als que per haver nascut en diferenta época, no us poden compéndrer.

¡Lluytéu! ¡Lluytéu! que la fermesa de vostras creencias vos donará energias pera destruir tot cuan vos entrebanquí, y'l dia que aconseguim arribar al cim de la montanya de nostras aspiracions ¡cóm la ballarém la sardana aquella de tot un poble dantse las mans!

Soterrém els morts y avant sens descoratjar-nos, que'n queda molta de feyna pera fer y no s'ha pas de dir que nostre esfors fou inútil com

el de molts dels que'ns posaren al món y haurán de morir sens haver covat una esperanza.

SANTIAGO FOLCH.

*
* *

M'atrauhen las siluetas
dels xiprers del cementir,
ells me diuhen com tres guaytes
que la Mort hi regna á dins,
ells m'assenyalan debades
hont l'orgull troba son fí,
ells, sembla que baix me digan,
mentre'l vent los fa estremir:
«De las glorias de la terra
sols ne resta un recort trist,
de las galas y la ditxa
un insomni, flors d'ahí,
en la Vida tot s'esfuma,
la Vritat es aquí dins.»
La pau dolsa y melangiosa
del Camp-Sant no l'aborrim,
es el balsam á las penas
per qui al món no hi es felis.

J. AYNÉ RABELL.

(Dibuix de J. Biosca.)

§§
§

La Rin

(APUNTE RÁPIT.)

—¡Hala, Moreta!... Garbosa, hala! ¡Hala!—
deya carinyosament la graciosa Rin futejant
lleugerament al tronch d'aquetas negras que per
l'espayós passeig de Gracia corrian com mals
esperits arrastrant la elegant carretel-la acabada
de sortir dels millors tallers de Paris...

Las bestiolas, com si coneguessin la veu, for-
savan el trot, mentres l'—¡Hala! ¡Hala!—s'ana-

va repetint. La Rin, vestida ab un cos blanc, delicadament cenyit, y una faldilla acampanada d'un tó violat, era hermosíssima. Sobre la cara, li queyan, desfets per la vertiginosa carrera'ls brillants rinxos de sos daurats cabells, y ondulejavan com serpetas, á impuls del ayre.

Els elegants que á tothora gandulejan pe'l passeig, quedavan embadalits devant d'aquella preciosa exhalació, que de son pas sols deixava aromosos perfums qu'aspiravan ab certa delícia lasciva els afeminats figurins de la moda que perden el temps, amunt y avall de la espayosa via.

La hermosa á tots donava qué dir. Uns, admirant la seva bellesa, altres el bon cop de vista d'aquell tronch d'acas més negras que l'assabate y vivas com l'estornell.

En vritat, no's podia donar un conjunt de gracies més capritxós y bonich.

Y cada dia d'onze á dotze, se la veyá pe'l passeig. També cada dia á la mateixa hora, un velle elegantíssim donava un vol per l'ampla via, y al veure á la Rin, l'amenassava frenétich com si li fos una enemiga mortal.

Per fi, vingué una diada de Juny. El sol batia ab forsa sobre la terra. El carruatge de la Rin, qu'estava enlluhernada, topá violentment ab el del vell. A la imprecació del cotxero, respongué la hermosa, avergonyida, un humil: «Dispensi» que va calmar la furia del home. Al sotrach, alsa'l cap el vell, y adonantse de la Rin, li feu senyal de que pujés al seu cotxe. La nena obehi, deixant las riendas de la parella d'animalets negres, causa del xoch, á mans del *groom*, pujá d'un salt á la berlina del vell.

—¿Digui, senyor marqués?

La mirada de la Rin, serena, tranquila, imposava al marqués, privant la sortida á una mala paraula qu'estava á flor de llavi, y sols respongué:

—Y'l meu fill? Qué há fet del meu fill? Del meu fill que s'entrega'ls brassos d'una...—Aqui's pará altre cop el marqués y digué entre si:— ¡Qu'es hermosa!

La Rin, siga que conegués que no era desagradable als ulls del vell, siga que volgués amanyagarlo, li agafá la barba y'l besá. El vell s'extremí nirviosament. Ella digué allavoras:

—Si jo no soch dolenta. Si ho diuhen l'enganyan. Jo estimo al seu fill... Jo estimo á vosté... ¿Per qué m'ha de tenir tanta rabia, mal cor?

Tan falaguera digué aquestas paraulas la Rin,

que'l marqués s'acostá insensiblement á la nena dihentli, tremolós, á cau d'orella:

—Vols deixar á mon fill y viurer ab mi? Vols?

—Un altre petó fou la contesta de la nena, que mentres el vell abaixava las cortinetas del cotxe, murmurava:

—¡Qué tonto! Volia renyarme perque m'havia apoderat de son fill y ara'ls tinch á tots dos en mon poder!

Oh, las donas!

LLUIS ALMERICH.

Nota d'hivern.

1899

La boyra espessa, glacial, humida,
per l'enllosat s'estira y s'allargassa;
amunt y avall tot un neguit de vida
—d'anants y de vinents—fresseja y passa.

Van abrigats; no's giran; no s'adonan
d'un'ombra que s'atansa tota grisa,
d'un conjunt hont s'esboyran y confonen
uns llumets y un cavall y una creu llisa.

Y's va apropant la silueta obscura
per l'enllosat hont vagament trontolla,
y un soldat malaltís devant s'hi atura
y'l cap nú y'ls ulls baixos, s'agenolla.

Y's veu d'aprop la caixa: quatre trossos
d'aquell pi que ni'l volen á montanya;
á dintre, més que un cos, hi há un gabell d'ossos;
al damunt, una insignia de campanya.

Es la insignia del mártir á qui un día
despedía una xurma aixordadora,
y qu'ara té per tota companyia
un avi, un pobre vell... l'únich que'l plora.

...Y's pert avall, en mitj la boyra humida
que en l'empedrat s'estira y s'allargassa;
y ensá y enllá tot un neguit de vida
—d'anants y de vinents—fresseja y passa...

A. BORI Y FONTFSTÁ

PLANAS ARTÍSTICAS

AL COR DEL BOSCH (DIBUJ DE JAUME PAHISA.)

Una nit á Canigó. (1)

(ROSSELLONÉS.)

Montanyas regaladas
son las del Canigó.
(Popular.)

Del Canigó ja's pot dir qu'es el rey del Rosselló; que voléu més poètic! Serras verdejantes, ribas poderosas, fondaladas boscanas, que onejan, s'escalonan, se sobrepujan, al amparo de tres enlayradas picas (2785 m.), quina caperutxa de neu es vistosa sobre'l cel blavench! Además d'aqueixa blancor inmensa, quin berbillejadis de plata y or hi posan els raigs del sol hermós!

També anar al Canigó es lo que s'estima més l'excursionista rossellonés.

* * *

Un 16 d'Agost, eram una colla de cinch personas que nos encaminarem cap á la pica de Batlóg. Partits de Perpinyá á sis horas del mati ab el tren de Prades, baixavam á n'aquesta estació á las 8, eram á Fillols á las 10, ne tornavam á partir á las 4 horas de tarde (després de passada la grossa calor), y ja fosquejava (8 horas de nit) cuan arribavam á la jassa dels Cortalets.

El bover en Cosmes, al ohir á venir gent s'havia afanyat d'encéndrer foch, ab branca de pi; aixis nos poguerem escalfar, després de canbiats de roba.

Soparem á la claror d'aqueix foch, que entreteniam ab un sens fi d'estellas y de branca; mes quina gana teniam, Deu meu! Vaig compéndrer llavors, com havia obrat sabiament el senyor Doumergue, ens'enduhent tanta menjalla. Bona gent de la vila, si faltéu de gana, veniu al entorn del foch de la jassa; quatre horas de cami á montanya, el cansament, l'ayre del bosch, y l'aygua dels Cortalets, com vos haurán obert la gana!

Com estirgonyavam, cada hu per la seva part, un boci de pollastre, ohint algú cridar pe'l fons de la vall, responém ab un parell «d'ohé», y al cap d'un rato surten del sender, un minyonet d'uns 16 anys, descofat, en brassos de camisa,

y un home de 50 anys, petitot y rodó com una bota, ab els cabells ja blanquinosos. Eran en Ventura Bergit y'l seu fill, en Domingó; s'en venian á dormir á la jassa per anar, al demati, cap á las congestas del Canigó, á cercar glassa pe'ls establiments de banys del Vernet.

Ab en Cosmes feren rotllo al nostre costat, al entorn del foch, y'ls hi partirem el sopar; un trago de vi, un boci de filet, préssechs y meló, deyan que'ls hi cambiava la sopa escaldada, el pa moreno y l'aygua clara de cada dia!

La jassa es una barraca de grossas pedras, de l'alsaria justa d'un home; branca d'abet, y altrás pedras, fan de teulada, y un forat hi es deixat com á ximenella; al entorn del braser, una rengle de pedras guarda la palla, posada al sol, hont dormirem.

A 9 horas el cel era seré, més las faixas y'ls mantos no'ns feyan pas nosa; en Cosmes, en Domingó, en Ventura, ells, anavan per aquí res més que ab una brusa. Al defora el termómetro marcava 11°; dins de la jassa, ab el foch, pujava á 20°.

La son nos agafava, nos varem ajupir sobre de la palla. Mes els dormidors pareixian pas quietis; nos giravam y nos regiravam, ab una gratera que nos pujava per las camas, una gratera que probava que á la posada dels Cortalets també hi havian acudit... pusses!

* * *

Tres horas del mati. Tothóm ronca dins de la jassa; el braser encara crema, tregui el nas defora, brr! quina bispa! El cel es estrellat, tot es silenciós, ni una fulla, ni una branca se mouhen. La burra, estacada prop del foch del sopar, aixeca el cap enlayre com si preguntés á las estrellas.

Quina vida, vaig pensar, la d'un bover de l'alta montanya! A la Primavera, per l'Abril ó'l Maig, se'n va del seu poble y se'n puja á la jassa; aquí, per poch sous, guardarà'ls remats fins al Setembre ó l'Octubre; haurá guanyat uns centenars de franchs, mes ab quinas privacions! Haurá baixat pocas vegadas al poble, haguent de fer tant d'horas de cami per anarhi y per tornar á pujar; ó es que la seva gent li haurán, mentrestant, dut el menjar cada setmana; mes s'haurá estat alguns mesos pe'ls boscos, ab la sola companyia de las vacas y dels vadells, que prou el coneixen. No haurá tingut ni diumen-

(1) Aquest treball fou guanyador d'un primer accésit en el Certamen Literari-Musical d'enguany de CATALUNYA ARTÍSTICA.

jes, ni dias de festa; cuan el temporal amenassa, s'está arraulit dins de la jassa; l'altre temps, lo passa per la montanya, á cuydar el bestiar y á munyir gots de llet. També, com coneix els cantons y recantons de la montanya, y com se dirigeix, fins de nit, per las valls, per las timbas y per las picas, es el millor guia per l'excursionista y pe'ls oficials que son de missió topográfica.

Per aqueix home, per aqueix sensible bover, la vida's passa, calma y quieta, ademés de la poética soletat de la naturalesa; no coneix las manyerias de la vida de ciutat; no té ambició, y, per'xó mateix, no envidia á ningú, é ignora l'amargura dels desenganys; sos gustos, sos desitjos, siguent senzills, el seu enteniment no se l'enrossegan may las bojerias ni las aficions humanas.

La seva inteligencia, el seu bon seny, que han crescut y que s'han millorat ab la edat y la práctica de la vida, ja's saben enlayrar, mentrestant, mes per alt que'ls interessos, sols terrenals, de la persona; els seus sentiments religiosos y la seva filosofia, li fan apreciar ab sabiduria las alegrias y las desgracias de la vida, y li asseguran aqueixa pau de la consciencia que sols coneix l'home de bé, per humil y per pobre que sigui.

Y en Domingó, y en Ventura, aqueix nin y aqueix home que trastejan diadas enteras per anar fins á las neus del Canigó, quina vida també es la seva! Dormen tot just un parell d'horas, y d'alba á punt de nit traginan, sense parar, el glas que han de dur, tot fresch y regalat, al Vernet; y tot aixó per poch sous! Y son alegres, y com l'aucell del bosch refilan pe'l camí y pensan no més que ab el vestit nou y ab la calsadura qu'estrenarán un dia de festa, ó ab el porch que se'ls hi engreixa á casa! No son ditxosos, ells també?

Aixis m'ho pensava, cuan en Cosmes va eixir del corral, per mirar quin temps feya.

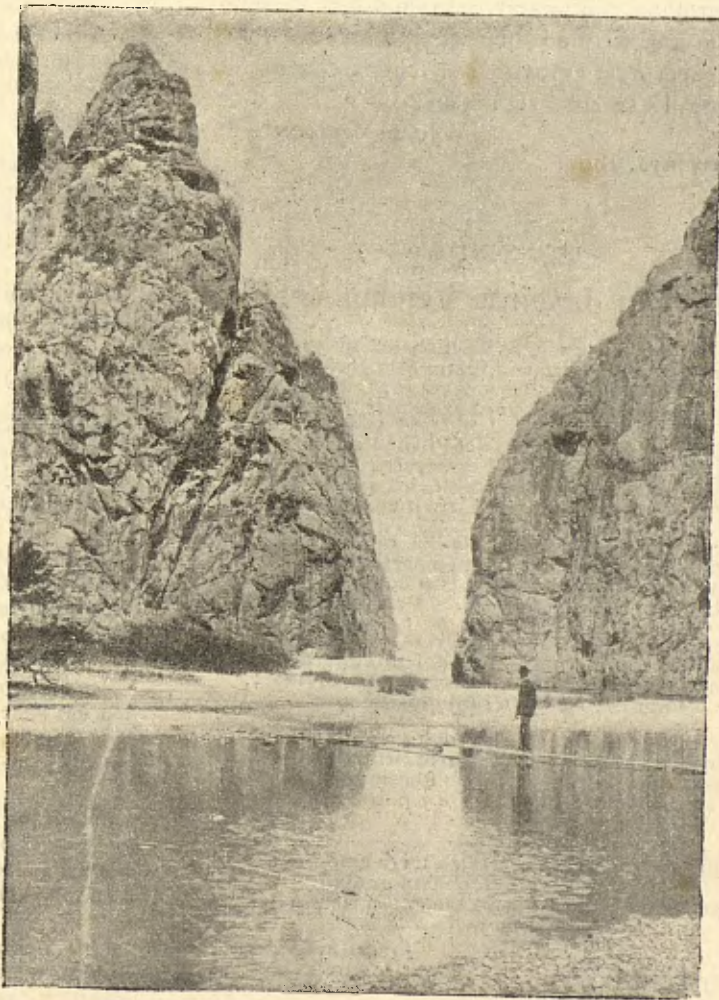
—Avans que'l foch s'acabi—me va dir—me cal apuntar el café.

Vaig espiar com ho feya. Refrescá un parolet, l'umplená d'aygua, y'l penjá sobre'l foch, en un branch enforetat entre-mitj de las pedras de la paret; poch després. las durquetas de munyir las vacas eran plenas d'un café perfumat que tothóm, cuan se despertá, trobá rebó.

*
*
*

Cuatro horas del mati.—L'alba punteja, els estels s'esborran y una ratlla vermella voreja la

D'UNA EXCURSIÓ PER MALLORCA

EL TORRENT DE PAREYS.—(De fotografia.)

broma, extesa al horitzó. Repleguém cad'un el seu fato, matém el cuch, com diu en Soler, el nostre cap de colla, y'l senyor Doumergue nos fa endur, dins del sarró, pa y botifarra, que menjarem, diu, á la pica de Balatg. Me fa venir ganas de riure, cuan ohi al senyor Doumergue cridar-nos que «s'ha pas d'anar may sense bescuyt», mes dech reconéixer, per fi, que té rahó de sobras, ja que sempre ve'l moment que'ls queviures se'n van com sense tocáls; la montanya, l'ayre, las ayguas y'l cansament vos ho fan empassar tot.

Com no hi há pas més sender, d'assi endevant, en Désiré estaca la burra á uns abets y nos esbargim tots: en Cosmes se'n vá á l'aygua, al correch dels Cortalet; en Domingó y en Ventura s'enfilan dins d'una fondalada que'ls menerá á las congestas glassadas; el senyor Doumergue, sa germana y jo mateix, seguim á n'en Soler y pujém una serralada que sobrepuja, com si li fos una caperutxa, l'altiva y punxeguda cinglera de Balatg. Hi serém á set horas...

JULES DELPONT.

Perpinyá, 1901.

AL EMINENT POETA

Mossén Jascinto Verdaguier. (1)

Avuy l'hermosa vila de La Bisbal s'enjoya per rébrer de ma patria l'ilustre fill preclar; al més esplendent astre del cel de Catalunya, al divinal poeta, á ne'l varó exemplar.

Per tu, de las cingleras del Pirineu altívol sabém las molt antigas y hermosas tradicions; y l'ignorada historia del Continent, que un dia bramant, la mar irada, se l'engolí en son fons.

Per tu, trovayre insigne, la llengua catalana gloriosa se passeja pe'l món en carro d'or; y els cants de l'arpa teva, pujant enlayre, enlayre, arriban fins al Trono excels del Criador.

Per perfumar tas notas, nodridas d'armonías, sa flayre te donaren las flors del Montserrat; y á ne'l teu cor perfuman aromas més divinas, la fe, l'amor castíssim, la santa caritat.

Deixa que aquesta viola, soleta y oblidada, aixequi el cap per véuret, Aurora rutilant. Permet que aquesta alosa joh Rossinyol dolcíssim! per saludarte entoni son feble y pobre cant.

¡Que molt benvingut sías en terra empordanesa cantor inimitable, poeta genial!
Per rébret y abressarte vesteix sas ricas galas gójosa La Bisbal.

JOAQUIM BONET.

15 Agost de 1901.

(1) Poesía escrita ab motiu de presidir Mossén Cinto el Certamen literari de La Bisbal, celebrat el mes passat.

Recapt.

A MON VELL AMICH MIQUEL DE REGUER.

La poesía es un ocell del Cel
que fa sovint voladas á la terra.

J. VERDAGUER.

Com las trovéu hermosas las arbredas
que encerclan aquest niu de poesia!
joh poeta cantor d'eixas vernedas
que brollan á doll fet dolsa armonía!

Armonía serena de las pradas
qu'esponja'l cor sedent de l'esperansa;
vos, ocell tardorench á grans voladas
cerquéu la magestat del jorn que avansa.

Jo canto lo crepúscol del matina
curull de perfúm verge que's destría,
y canto l'hermosó d'alguna nina
ángel que al Cel sens alas volaría.

Y entre l'esclat d'aquesta llum viventa
veig la nit tenebrosa com s'acosta,
mon ánima fidel prou que ho esmenta
qu'es molt més dols el cant si'l sol va á posta.

Es l'hora del crepúscol, misteriosa,
la del reculliment en que tot calla;
no es pas la de ple jorn tan sorollosa
qu'entre riallas y cants tot s'embolcalla.

Soch jove y ja soch vell; que de la vida
sense tastar los plers veig que amargu-jan;
mon ánima temps ha viu entristida
titánica planyent als que terrejan.

Per xó estich bé entre'ls vells, puig m'allissonan
ab el llibre sagrat de la experiéncia;
aquest llibre gegant que ja abandonan
els que cercan l'avens de la ciencia.

Per xó us estimo tant; no haig d'estimarvos
si'm portéu el ressó de la vellural
d'aquell temps d'or que goso en envejarvos
y que á vos us sumeix á l'amargura.

Vos qu'entre un cel seré de poesia
heu dat l'adéu al món de la mentida,
al món que mentre un sigle nou l'atia
l'istoria porta ja tota envilida.

Amich del cor: no us hi giréu enrera:
guaytéu sempre endevant, que us riu la gloria,
sí á vos un temps de pler ja vos espera
á mi m'ha d'engolí un abim d'escoria.

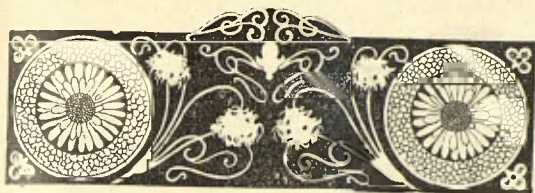
Abim del qu'heu eixit ab dobles alas
lluhintvos clar l'estel de benhauransa,
mentre us somriu sadoll de llum y galas,
á mi tan sols me queda l'esperansa.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

FOLK-LORE CATALA

Corrandas populars

RECUILLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

Impresions de cassepa

LA SORTIDA.

Sortim quan lluheixen encara'ls estels y la
suau celistia de la matinada ab prou feynas arri-
va á trencar la fosca.

He sentit la hermosura trista de la Natura
adormida, he gosat sentint la calma del seu son,
del que semblava despertar la terra exhalant
la seva flayre especial, humitosa per la frescor
de la rosada. Els boscos envian alenadas d'ayre
frescal perfumat per mil aromas embriagadors
que rejuveneixen y aixamplan els pulmons. He
vist també tenyirse l'horitzó de matissos rojosos
y morats que semblavan lluhissors de llum ex-
tranya indiscreta, que volgués travessar els vels
foscos ab que las montanyas amagavan las se-
vas arrodonidas siluetas.

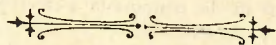
He vist encar dormits els pahissatjes silencio-
sos, las ombas negrosas regnant en la boscu-
ria devant de la que's destacavan las albas de
blanquinosas brancas com graciosas fadas vet-
llant els misteris qu'alli dins s'amagan.

Poch á poch he vist dibuixarse els serpento-
sos caminets sobre'ls claps de l'erba fosca, he
vist colorarse de tons moratosos las brancas
dels pinars y la llum rojosa de l'auba reflectarse
sobre'ls núvols en grandiosas armonias de co-
lors... Himne sublim, etern, que canta la Natu-
ra, que fa sentir als homes l'inmens poder del
Deu que l'ha creada!

Y á mida que'ns anavam apropant á la gran
masia ahont la bondat de gent amiga anava á
proporcionarnos unas horas d'expansió, la fos-
ca anava fugint empenyida per la llum nova, y
l'estel del dia, l'ultim sospir de la nit moribonda
ha anat fonentse, y poch á poch l'astre de foch
s'ha anat enlayrant en l'horitzó y tot s'ha omplert
de claror y de vida...

PAU DE RAHONA.

Sabadell.

D

(Continuació.)

140

Dos pardals en una espiga
no s'hi poden sostenir;
dos fadrins en una nina
no s'hi poden avenir.
Si l'espiga es retorsada
dos pardals s'hi sostindrán,
si la nina es amorosa
els fadrins s'hi avindrán.

(Collbató.)

141

Donzella, tanta hermosura
jo no sé cóm os ho feu,
jo no sé cóm feu tants mérits
pera que os la dongui Deu.

(Seu d'Urgell.)

142

De las Magdalenas vinch
confessat y combregat;
m'han donat per penitencia
que hauria de ser casat.

(Eriñá.)

143

D'alegría, vida mía,
dins del meu cor no n'hi há,
poseuni, amoreta mía,
poseuni que n'hi haurá.

(Collbató.)

144

De la teva cabellera
qui'n pogués habé'un cabell,
á Madrid l'enviaría
per ferne un present al rey.

(Santa Pelaya.)

145

Deu te guard la gran donzella
estimada prenda mía,
ara bé l'hauré trobada
la prenda que jo volia.

(Girona.)

146

De Vilalta'n vull tréurer la dona
la gent me diu que no n'hi há cap;
jo n'hi sé una blanca y hermosa
com á Cervera n'hi pugui haber cap.

(Talarn.)

(Seguirán.)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

Bibliografia.

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ.

VEINTE DÍAS EN PARÍS.—APUNTES DE MI CARTERA: por Luís Coll y Espadaler, dibujante designado por el «Fomento del Trabajo Nacional» de Barcelona, para concurrir en concepto de estudio á la Exposición Universal de París de 1900 por cuenta del Estado.— Imprés á Vich. Curiosas en extrém son las impresions anotadas pe'l senyor Coll y Espadaler en aquest llibre; ben bé s'hi veu que l'esperit d'observació del autor estava atentíssim al més petit incident, al més insignificant detall que fos digne de figurar en una serie de ressenyas que componen el tomo, desde la marxa á la capital francesa fins al retorn á Catalunya.

El llibre *Veinte días en París* resulta de gran utilitat fins per qui pretengui, en una curta estada, visitar quant de més notable y de bon gust artístich existeix en la grandiosa vila parisenca, lo qual vol dir que'l tomo publicat pe'l senyor Coll y Espadaler es una bona guia, per quina pensada el felicitem.

AGENCIA DE MATRIMONIS.—Humorada en vers per C. Gumá.—Ilustrada per R. Miró.—Llibrería Espanyola de A. López.

Com totes las obretas d'aquest género que han sortit de la ploma enjogassada del humorístich escriptor, *Agencia de matrimonis* se llegeix ab gust sense produhir cansanci. La musa festiva ab que l'exhorna l'autor de prop de xixanta obras humorístich filosóficas, es escayer.ta y fácil, ab aquella difícil facilitat á que'ns té acostumatats el popular C. Gumá.

Recomaném la obreta als que vulgan passar una estona agradable.

Se ven en kioscos y llibrerías al preu de dos rals.

LA MORT Y LA DONZELLA.—Ab aquest títul s'ha publicat la XI de las cansons que forman part del «Congoner popular» y que ab tant écsit veuen la llum pública.

Com totes las demés. *La Mort y la Donzella* se ven al preu de 10 céntims en el dipòsit: Rambla de las Flors, número 11.

ARXIVER.

Natura.

Ens crida la Natura ab veu de joia,
anemhi mon amor,
fugím de la ciutat, que riu la prada
y ens donará alegror.
El blats d'espiga rossa se desmayan
per entre'ls rosellons;
las veus dels segadors vibran ardentas
trentant bellas cansons.
Anémhi mon amor, qu'allá hi há vida,
anemhi que'ns ho mana Joventut,
y el camp sembrat de flors qu'aroma escampa
ens brinda un gran plaher desconegut.
Goytante jo ab la fe d'home qu'estima,
goytantme tu'l mateix ben fit á fit,
com á reyna coronante de rosellas
consagrante com á dona l'esperit.

LEOPOLD NEGRE.

Setembre de 1901.

ROMEA

Dis-apte día 21 tindrà lloch la funció inaugural de nostre Teatro Catalá. La companyia, baix la direcció de don Enrich Borrás, es complerta, figuranthi las senyoras Monner, Parreño, Clemente, Delhom, Morera, Baró, y els senyors Soler, Capdevila, Goula. Fuentes, Virgili, Martí, Manso, Olivé, Santolaria, Doménech, Ros y altres.

La Empresa conta ab obras en abundancia, y entre'ls autors d'enguany hi figuran els senyors Guimerá, Iglesias, Llanas, Rovira y Serra, Torrendell, Pompeu Gener, Rusiñol, Girbal Jaume, Riera y Bertrán, Ramón Vidales, Folch y Torres, Ferrer y Codina, Ayné Rabell, Figueras, Pous, Got y Anguera, Capella, Ribot y Serra, Rocamora, Nogué, Millá, Baró, Parellada, Bordas, Fuentes, Carreras, Pomés, etcétera.

Aquest teatro obrirá sas portas ab una funció dedicada á honrar la memoria del immortal Frederich Soler (Pitarra), posantse en escena el popular drama *Lo rector de Vallfogona*, y l'estreno del saynet de nostre amich en Pau Parellada (Melitón González), *La tornada d'en Baldiri*.

El primer estreno de la temporada, que será el de la comedia en tres actes de don Ramón Bordas, *L'enredayre*, s'efectuará el dilluns 23; el divendres següent estreno de la joguina de don Joseph M.ª Pous, *Toalla Friné*, y desseguida's prepararà l'estreno de la comedia satírich-social *Libertat*, de don Santiago Rusiñol.

Desitjém á la Empresa del Teatro Catalá una temporada fructífera.

NOVEDATS

Demá obrirá sas portas aquest teatro ab una companyia d'ópera espanyola é italiana, de la que'n forman part las sopranos dramáticas Africa Fénech, Susagna Vigier, las sopranos lleugas Agna Lopeteghi, Angelina Homs y la mezzo soprano absoluta Elena Fons de Angioletti, els tenors Juli Balasch, Joseph Escursell y Francesch Granados, els baritons Joaquim Aragó y Francesch Puiggener, els baixos Baltasar Banquells, Manel Carbonell y Leoni.

Además del repertori italiá com *La Bohème*, *Carmen* y altres, se posarán en escena, cantadas en espanyol, las óperas *Mirella*, de Gounod; *La Sombra*, de J. Flotow; *Josef*, de Mehol; *Taciana*, de Tchaïckowsky, y *Fausto con la noche de Walpurgis*, de Gounod.

La inauguració de la temporada s'efectuará ab l'ópera *Carmen*.

TIVOLI

Dugas notes dignes d'especial menció ha ofert el quint concert d'Euterpe; l'estreno de la melodia pera orquesta *Cautiva*, del mestre Orense, y'l de la flayrosa *Cansó de Maig*, á veus solas, lletra d'Apeles Mestres y música de Borrás de Palau.

Cautiva es un ragiment musical ben apreciable, d'hermosa instrumentació que á moments enlluerna, si bé després pert aquell brill, aquell apassionament, com si al autor li manquessin forsa's pera seguir la volada iniciada. Va ésser rebuda com mereixfa, aixó es, aplaudintla, com s'aplaudeixen els treballs que agradan, pro sense l'entussiasme ardent que despertan las obras que corprenen.

Cansó de Maig. Diu la primera estrofa:

Lo taronger floreix,
tot ell es flayre,
la flor del taronger
perfuma l'ayre...

¡Quí no sent l'olor de tarongina que despedeix tan fresca notal ¡A cuánts aquest fragment inspiradíssim ha fet sentir l'anyoransa d'una primavera passada!

Veritablement l'Apeles Mestres ha estat afortunat al trobar un músich qu'exhornés la seva composició de sentidíssimas notes com las que lligan las flayrosas estrofas de la *Cansó de Maig*. Un y altre han lograt el fí que desitjavan, ó siga, transportar per una estona l'esperit en plena primavera, sota un cel de bonansa y sota un desmay de perfums y delicada poesia.

No podém resistir la temptació de publicar las següentes estrofas de tan hermosa oració primaveral, segurs de que serán ben rebudas fins pe'ls que ja las coneixen:

Brandant lo taronjer
al vent s'inclina,
y una ruixada'n cau
de tarongina...
Corrém sota'l brancall
ma companyona,
y't teixirá la flor
blanca corona.
¡Corrém que'l taronjer
perfuma l'ayre!
Corrém... que'l mes de Maig
no dura gayrel

En totas hi vibra un amor suau com l'ayre de rosas de sas matinadas regaladas, una frescor juvenívola que convida á rebejarshi, y un cant á una felicitat que fuig... deliciosament expressat per l'armoniós chor de nens y nenas de la Societat, quinas notes argentinas esclataren ab la forsa d'un cántich d'àngels pressentint una anyoransa propera.

Va ésser aplaudida ab ver entussiasme. Las demás obras que formavan part del programa tingueren una interpretació prou felís pera deixar satisfet al públich, arrencant forts picaments de mans.

El vinent concert va dedicat á la memoria de Clavé; durant la execució de la sinfonía elegíaca *Euterpense*, que tindrà lloch aquell día, se coronará el bust de tan inspirat fill de la terra catalana.

Nostres folletins.

Ab el present número repartim el **cuart plech de 8 planas del poema**

CANIGÓ

una de las obras més genials del gran poeta **MOSSÉN JACINTO VERDAGUER**, quina primera edició catalana está agotada.

Al oferir al públich la nova edició d'aquest **poema**, joya de las lletres patrias, recordém á nostres subscriptors antichs y als que vingan á serho desde'l número 64 fins á la terminació de l'obra, la promesa que ferem de **regalar** pera la encuadernació del tomo **unas luxosas tapas en pasta y dorat**.

Al final donarém las *Notas* explicativas y el retrato del autor.

*
**

També repartim ab el número d'avuy, el *plech quart* de la bonica novela-epistolar

L' APOSTOL

original d'en Manel Folch y Torres, premiada en el primer Certamen de CATALUNYA ARTÍSTICA celebrat enguany.

La *Comissió abolicionista de las corridas de toros* ha re-prés las sessions, estant disposos tots els qu'en forman part á treballar de debó pera que desaparegui de nostra terra l'espectacle que sols serveix pera despertar sentiments sanguinaris, innobles é inmorals.

Disapte passat una representació de la mateixa Comissió visitá al alcalde senyor Amat, á qui feu entrega d'una expressiva felicitació dirigida á n'ell y als regidors que constitueixen l'Ajuntament de Barcelona, per no volguer presidir cap de las corridas de toros.

Nostra primera autoritat rebé als indicats representants ab la major deferencia, prometent enterar al Consistori del escrit que posaren en sas mans y fer tot lo que pugui en favor de la creuhada empresa per la Comissió.

Aquesta ha resolt també demanar á las Asociacions benéficas barceloninas que cuan els fondos las hi escassejen no's valguin de la celebració de festes taurinas pera recullirne; tota mena de festes estaria en millor harmonía que'ls toros pera proporcionarlos; sobre tot no's desvirtuaría la part moral del poble.

Ademés, ha acordat, en principi, la celebració d'un *Certamen literari*, en el que s'admeterán treballs que responguin al lloable fi que persegueix la Comissió.

La important Associació catalanista de Manlleu «En Rafael de Casanova» ha nomenat *Soci Honorari* á nostre Director don Joaquim Ayné Rabell, en sa qualitat d'autor del cuadro históric dramátich *L'últim Conseller Rafel de Casanova*, que aquella distingida Associació ha considerat digne de consemblant distinció.

Agrahím coralment l'honor de que ha sigut objecte el senyor Ayné Rabell.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALU-

—Menja tranquil y no te'n preocupis d'en Mac-Kinley.

—Oh, es que son capassos de demanarnos danys y perjudicis.

NYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat del drama en tres actes *Riu avall*, d'en Manel Rovira y Serra, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

CATALUNYA ARTISTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

ENTRETENIMENTS

Un tipo.

XARADA

¿No l'han vist? un home molt alt y molt gros
tot pelut de cara pitjor que un moltó
ab unas manassas com uns picadors
y uns peus que hi *hu-dugas* tres mil ulls de poll...?

¿No l'han vist? no ho diguin, si l'ha vist tothóm,
perque á tothóm tracta de *tres*, y allá hont vol
se *dos-terça-cuarta* per veure si pot
trobar qui li pagui un gotet ó dos.

¿No l'han vist? caramba! si als voltant del moll
y al passeig de Gracia *dos-cuart* va tot sol
caminant d'un modo que no hi há una *tot*
que al véurel no fugi mitj plena de por.

¿No l'han vist? ¿de serio no'l coneixen?... ¿No?...
Donchs, jo, no son bromas ¡no'l coneix tampoch!

J. STARAMSA.

Solució al del número passat.

Xaradas ab premi: *I. Es-tu-di-á.*—*II. Can-sa-la-da.*

Han remés las solucions exactes els endevinayres:
Un habitant del infern. Francesch Batlle, Angel Rovira, Segimon I, Pere Ráfols, Baltasar Casademont y Un acérrim de CATALUNYA ARTÍSTICA, quins poden passar desd'ara á recullir el premi que'ls correspon, consistent en un exemplar d'una comedia en un acte.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (X: ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.